

No més drets sense febre.
No més febre sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegalsibles é ingarantibles. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propi acaballí shont comensa la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui á un altre. • La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que's preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d'ahorro que viuen de la estafa d'admetre capitals en la terra, assegurant pagar erescuts interessos al cel.

LA TRAMONTANA
 defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es antireligiosa de totas las religions, porque totas son igualmente dolentes y depressivas pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d'una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afiliada á cap partit, servint los intereses generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

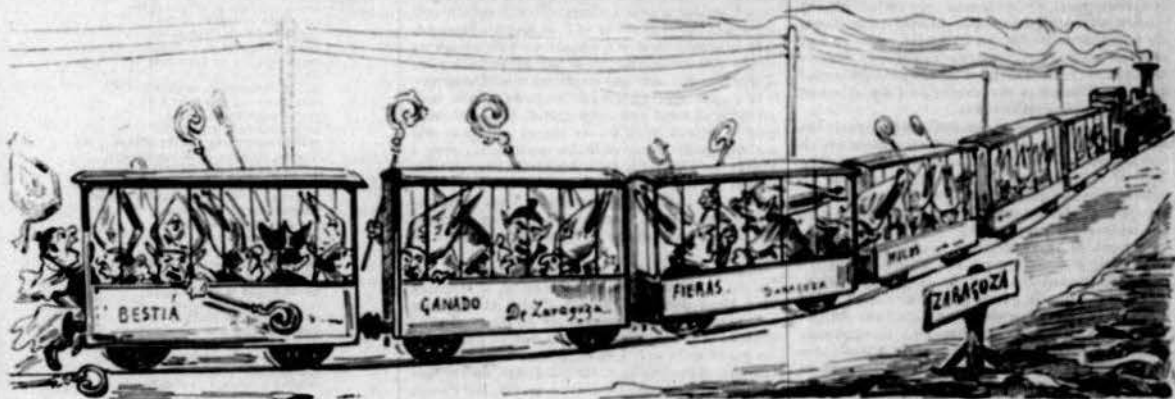
PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

PREUS DE SUSCRIPCIO
 Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
 Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO: carrer de Pònti, 1, 1.ª: BARCELONA
 Pels pagos s'admeten libranças del Giro Múruo, lletres de fàcil coben y sellos de 15 céntims. No s'admeten libranças especials de periódichs

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pts.
 Surt á llum puntualment cada divendres

LA TORNADA DEL REMAT

Cansada de tan traspals Saragossa 's determina...

Per portarlos, ja camina tot un tren plé d' animals.

—Aqui un problema social pintém...
 —¿Fumém, D. Jaume!
 —¡¡Mientras tant, fumém!!

¡QUE BAILE!

Lo prototipo de la ciencia política espanyola, lo poseedor de la *sa fanyon* y de la *suelta barra* en grau superlatiu, lo personatje còmic per excelència entre tots nostres grans comedians polítics, en fi, lo Sr. Romero Robledo, ha remittit en *solemne sessió* als lacayos ab pretençions d'eminència que forman son partit en la coronada vila, y 'ls ha desembutxacat son pensament en forma de discurs, tan capàs de fer morir d'indignació a un viu com de fer esqueixar de riure a un mort.

Lo gall d'Antequera ha dit a sos congregats, ab tota la serietat de que es capàs Sa Excelència burlesca, que 'l partit reformista que ell té la honra de menar, es lo més popular, lo més numerós y 'l que més conta ab totes las classes productoras d'Espanya. L'home ja se sab que no 's pera en berras, que diuhen los castellans, per la molta *idem* catalana que tregina, y en lo discurs a *los fidels* a ha proposat demostrarho una vegada més. Y no ha parat aquí.

Ha dit que 'l sufragi universal es una institució altament monarquica, com ho deixará ell demostrat en las proximas eleccions generals treyent més diputats son partit que tot los republicans, ab la ajuda y protecció dels conservadors. Aixó últim no ho diqué, pero ja va enténdreho tothom.

Luego parla de la ciencia (i) política, dihent que *solis científicament* pot sostenirse la teoria de tornar dos partits en lo poder, com en Cánovas y en Sagasta, sino que la práctica demostra que se 'n necessitan d'altres pera governar com lo reformista per exemple. (Aplausos en f' auditori de famolenchs).

També va parlar de patriotisme (posante insensiblement las mans al ventre), provocant ab sos arguments obrir la gana de toissos parcials, que al arribar aquí comensaren a badallar ab tota la forsa de que es capàs la respectiva patria de cada un demanantoss assaltar prompte y be la caldera del presupost.

Y aquí de la invectiva y 'l *chic* polítich del digne jefe d'aquella patriotesca gent.

Al trascendentíssim fi de reformir la regeneració d'aquella patria dels reformistes quina budella se removian ab las explicacions patrioterísimas del jefe, se formarian triánguls de tots los membres del partit, ó sia organisarse en grupos de tres personas [dichi] de tres reformistas, y cada un d'aquestos tres buscaria entre sos amichs tres gallifardeus que formessin un altre triángul pera votar diputats *ruch-meros*, y aquestos triánguls buscarne tres més cada un, y aquets altres tres y aixís successivament fins a reunir pels partidaris del home de la barra tots los electors desde las Batuecas a la Xina.

Donchs tota aquesta feyna, que exposada en una festa a la tarde en l'antic Odeon n'hi havia pera divertir de valent a quell especial públich, ha fet posar serios als partits madrilenys y fins ha donat feyna als periódichs de la Cort fins al extrém de tractar formalment de aquesta reunió, d'aquest personatje y d'aquest partit.

Nosaltres no podém fer altra cosa, devant tanta *vis cómica política*, que agantanos la patria de tant de riure de gust devant las entremaliadas ocurrencias del primer pallasso públich espanyol, y cridar ab tot lo poble:

¡Que baile!

UN XIQUET CLARS

Desde la caiguda del partit liberal, millor dit, d'en Sagasta, que sembla que los partits republicans non quedat sense foras quan parlan de coalicionarse encara que siga ab los d'en Nocedal, per poguer derrubar al monstros.

Las comedias que 's representan dintre la política espanyola fan riure y plorar.

Molt temps avants de la cayguda del home del tupé que los periódichs verian anunciant certs tractes haguts entre personas d'*elevada categoria*. Al llegir aixó los ministerials se 'n reyan; ningú creya en la cayguda tan desastrosa, y un dia, job, quin dia! llegim que 'n Cánovas formava ministeri.

Los baladrons s'abalotaren; los empleats corrian d'una part al altre (los hi anava 'l destino); los arcaides y gobernadors de las poblacions més distingidas comensavan a fer testament perque 's veyan segura la mort, en tant

que 'ls cap-calents de Madrid projectaven una manifestació en senit de protesta del adveniment al poder del partit conservador, propagantse aquest pensament a altres poblacions, donant per resultat no fer res, tan bon punt sentiren la veu del govern que 'ls deya que no estava per bromar. Aixó feu decaure los ánimos als que creyan que abans de vuyt dias havia d'averhí la *gorda*, fundente ab l'estat anormal en que 's trobava Catalunya.

No 'ns sorprenqué a nosaltres lo per alguns misterios cambi de política, perque sabem, y qui com nosaltres no ho creu aixís será perque no hi veu més enllá del nas, que Cánovas y Sagasta fan ambo, y may se descuidaran de protegirse quan los siga convenient a sos fins, per més que a la pública opinió los fassin veure lo contrari.

Los desenganya son pochos tota vegada que a en Sagasta se li ha fet grans arribadas per allá ahont ha anat. Aixó proba la molta ignorancia política que existix, per desgracia del progrés y benestar dels pobles, que tan aviat malcheten a un home perque no 'ls ha donat lo promés, com l'adulan perque fa veure que a no ser per la mala paritida que se li ha jugat hauria fet que tothom hagués pogut anar ab cotxe.

Los temps cambian y los polítichs també cambian de procediments quan se 's ensenya un tros de pa, y ab las conferencias d'en Zorrilla y Martos y los viatjes a Fransa de Sagasta y Castelar queda embastat lo sufragi universal y per consegüent se 's hi ha pres la *midá*. Ara lo que 's lassa será discútir un s'ich ab quina moda deu ser confeccionat per deixar-lo a punt d'emproba. Com que nosaltres també som sastes y com tals coneixém lo panyo, nos toca advertir al amo del gran taller, ó siga al país, que 's guardi molt be de donar cap punt que no sápigas d'ahont surtirán las mixtas, puig a voltas es preferible estar sense fer res, que lo que li quedin a deure. La marxa que porta comensa a veures un xiquet fosca y no seria estrany que alguns anessin ben vestits a costas del pobre que tot ho produheix y 's mort de gana.

Los polítichs mica més mica menos, tots son iguals, y en materia de menjar no 's respecta res; quan poden s'atipan d'alló millor sens recordar-se de lo promés antes de pujar al candeler. May 's havia vist tants homes a cambiar de partit com ara. Los antepassats treballavan constantment per alcanzar llibertats, no respectant vidas ni interessos; avuy se discuteix molt be en las escuelas d'un café y en quant a sacrificis si se 'ls escolta son los que 'n fan més.

Devém prevenirnos per las exigencias ó enganyalias que se 'ns poden presentar per distints puestos. Fins ara la classe obrera no era vista per res sino que per anarla explotant y avuy ja se 'ns fa la rialla; mes es precis filosofar y prevenirse per quan se presenti 'l cas.

DR. CAMALADA

Malgrat 11 Octubre 1890.

Excomunicat Director: No puch de menos que ferhi cinch óntims a vosté y als llegidors del seu setim-anari lo poch que val lo ruch-tor [al Baleri], de aquesta població. Un dia de la setimana passada se 's hi presentó un jove pera casarse y després de ferhi algunas preguntes com de costum, li comensó a tocar per la doctrina, y tan solzament perque quan deya lo crado, en lloch de dir que Deu sen 'l a dreta, se 's equivocó dihent que seya en terra, van moure tal albarri mossen Baleri y un seu dependent conegut per mossen Morros, que n'hi havia per llagarhi cadiras, cridant tots ab veu de cabellista carlista quas dirigix la foeh pera fusellar carabiners, y dienthi que no 'l volia casar per no sapiguer la doctrina y que 'n compta de anar al cató d'he a veure la promesa que adó a la ruch-taria dos ó tres mesos a donar la llicé, sense altres insultos propis de aquesta classe de carboners. Pero no es tot aquí, perque a 'n aquell jove tal vegada li convenia casarse prompte; no estava conforme ab lo insult donat per mossen Baleri, l'endemá va anar a Girona per trobar al Vicari general, y després de explicarli lo succéssit, lo després de tots los documents, y ara 's troba mossen Baleri, que no 'l volia casar de bon-gret, que 's haugé de casar de mal-gret, y aixó proba que no hi ha los mateixos reglaments aquí que a Girona.

Reservant para altre dia parlarli de cert vintie misterios a Cardedeu, la salutde afectuosament, encare que excomunicat.

UN ANTICLERICAL.

ÚLTIMS MOMENTS DE UN PROLETARI

***

Dins de un quarto foch y humit de aspecte molt miserabile, an un moblatje compost de una cadira trencada, un catre veil y corcat, un bagul burri y una leula que de tant anys se servir tota está desgavellada, ab una ampolla demunt y una xicra sense nansa, un proletari infelís ajeut sobre una marfega, agonizant en la mort, sol en mitj de sa desgracia, y a la claver d'un llumet que por moments va apagante, veyent contats sos moments ab ronca veu aixís parla:

«Cinquanta anys fa que en lo mort voreig vindre per desgracia, y en cinquanta anys be sufert lo que no pot explicar. Quan era encor molt petit orfe y sol voreig quedarse, sense empero de ningú, sense consell ni esperansa. Ja desde aquell instant moment vaig tindre de capavillame buscant treball per lo mon per guanyar las caixaladas. Aixís hi hagut de seguir sent sempre un burro de carga, dels burgoans instrament, sense poch pe y molta gana. He passat una última anys treballant en una fabrica, explotat per un burges sense conciencia ni entranhas, que s'ha aprofitat de mi a'viant de ma desgracia. Una que veyent lo malvat las merces foras gastadas, obrant despòticament m'ha despendit de sa casa fentme morir estenuat per la miseria y la gana. Senca recordars me no mi per donarme una sed de aygua. Veyent, donchs, ja de tanta anys, qu' es ma sort tan desgraciada, no sento per res la mort, puig que 's viure aixís ja 'n cansa. Content estich de morir per deixar de una vegada aquest mon tan envellit, de hipocresias y de farsas, ahont se veu tractat l'obrer pijor que si fos salvatge; ahont regna la explotancia, la tirania y la trampay, que justicia en lloch se veu, que es la lley una camasa que al pobre clava 'l tubet y al poderós sempre ampara; que la veritat y rahó sempre s' veuhen castigadas; que solis lo dèpots y vil es qui per tot arreu compta... Mes sento que per moments mas débils foras s'acaben y... ja casi no puch més.»

(Oh burgoans malvados, que de nosos mas sufriments sols tu n'has sigut la causa! Maledicció sobre tu son mas últimas paraulas! Que mori per sempre mes aquestes farsas trams que així homs nega 'l seu dret y al poble honrat avassalla!...)

Després d'aixá relació seguí un moment de pausa, interrompuda tan aixís pels corchs que veu trobant los quatre trastos tan veils de aquella pobre morada. De prompte s'ou un gemech, lo llumet del tor s'apaga y 'l proletari infelís son darrer sospir exhaló.

PERET SIMPÀTIC.

Estém a punt de celebrar lo gran simulacre militar. Quan hi ha moviment de tropa, la canalla joga a soldats.

Han fet maniobras militars las grans potencias; donchs Martínez Campos organisa la comedia titulada la *presa de Calat*.

Lo que altres nacions han fet pera resoldre problemas de táctica y de nous armaments, en previsió d'aconteiximents futurs, a Espanya ho fan nosres governants per fanfarronada.

Aixís se burlan quatre pastanagues erigits en autoritat de 18 millions d'habitants.

23

En lo Camp de la Creu s'ha inaugurat una font.

L'acte fou solemne. Hi havia comissions del Ajuntament i dels propietaris de la barriada i lo rector.

Aquest mestre va dir un llatí i no va mogué la mà dreta com qui espanta mosques, i 'ls altres echaron discursos, i després tots plegats prengueren un picolabis a ca l'alcalde del barri.

Nos sembla que no hi havia motiu per tant, però així són los burgesos que 'ns dominan, ridiculs com micos, i no perden la ocasió per fer actes é imitar als personatges.

EP

Nostre company en la premsa D. Sebastià Roquet, director de *La Unión de los Pueblos*, de Sant Martí de Provensals, ha mort lo dia 7 del present, essent enterrat civilment, ab números acompanyament i música.

Manifestem nostre sentiment per la perduda d'un adalid de la llibertat.

EP

Segons diu un diari local, lo governador està tronat a causa dels *sabios* que li donan a cada moment personas de totes classes i condicions. Escamada la primera sotutitat civil de la provincia, sembla que vol limitar ó suspendre las audiencias que diariament concedeix.

La cosa val la pena, perque no sols perills lo seu sou, sino fins las sevas rentas particulars.

En vista d'aixó nosaltres li aconsellariam que deixés lo govern, perque manar i ferse pobre per amor a la lliantropia no está bé.

Y si no que dongui audiencia acompanyat dels heroes del passig de Colón.

EP

Al Congrés catòlich de Saragossa hi hagut un bisbe que ha cridat ¡mori la llibertat!

No sé per qué no s'és de donar gust a aquest sant varó.

Se l'agafa, se l'tanca dintre d'una gabia com un aucell engabiat, y se l'penja a la part del campanar del seu poble.

Així donaria bon exemple de no voler la llibertat, comensant per la seva.

(A qué va que no s'hi avé lo cap de paperina que tal disbarat proclamá?)

Com que ell no més cridan ¡mori la llibertat!... dels altres.

EP

Nosaltres voldriam un Congrés catòlich cada setmana.

No pot ferse propaganda lliurepensadora y revolucionaria més còncis.

Comensant per convertir un temple venerat per la tradició y per la superstició en un escenari abont predominan las passions més vils y ruidosas, fins arribar a llenar injurias y renechs contra 'l progrés y 'l sentit comú; tot va a parar a la demostració de que 'l catolicisme es una secta composta de fanatíchs é hipòcritas que, quant més se remouhen, més s'allunyan de las vias naturals y més posan, en evidencia que las idees liberals van rectas a la perfecció y a la justícia.

EP

Vet aquí alguns rasgos catòlich-parlamentaris que, agalats ab unas estenallas, oferim ab lo degut respecte a la consideració de nostres benivolguts llegidors:

Diu un bisbe dirigintse a las senyoras que assisteixen a las sessions del Congrés de la seu de Saragossa: «Anéu a escombrar, a rentar los plats y a fer mitja.»

Ben zafar: així no quedarán ganas a 'n aque-l-las donas de tornar a un puesto abont se las insulta tan groserament.

Un altre bisbe diu desde la trona y devant de la Pilarica: «Solament lo qui no es just es lo qui no sé pa.»

Ultatge tremendo llenat al rostre dels pobres, y adulació repugnant pera 'ls richs.

Dos congressistes vestits d'etiqueta tingueren la delicadesa de sortir del temple pera ferse uns morros nous al carrer.

Los bisbes congressistes després d'acusar al liberalisme monarquich-constitucional de lladre del poder temporal del papa, suscriu un misetge d'adhesió a la regente.

La fermesa de convicció d'aquets mitrats no

arriba fins al perill de desagradar al qui 'ls paga l'arros.

Y no volém continuar aquesta fastigo a felina, prescindint també dels detalls de la lluyta entre fidels y mestissos, perque be prou sab tothom que la carcatoliqueria rodola ràpidament cap al abism de la ignorancia.

EP

Un altre bitze del Congrés catòlich, apostòlich y llobarro de Saragossa, ha demanat que sols la Iglesia tingues llibertat d'ensenyar.

Aquest al menos no es hipòcrita.

Llibertat per ell y garrotada al próxim.

Tal es la caritat cristiana que practican los culs d'olla del catolicisme.

EP

Un regidor de Mollerusa deu haver perdut lo seny de tant d'estar ficat dintre la cova fumada, perque aquest altre dia, sortint a tot vapor del cau de can catòlich, s'enredá a mastegots ab un grupo de noys que s'estavan tranquilment jugant a jocs propis de sa edad, é insultá a altres joves, al recriminarlo, que per poch acaba la funció com la comedia de Falser.

¡Ay senyor Esquix... d'Ajuntament! Si no s'cura sa mania catoliquera, prou acabarà a Sant Boy.

EP

Alló del governador y d'un jutge de Madrid s'ha resolt... acceptant la dimissió del secretari del govern civil.

¡Quina llástima que no s'hagi cambiat lo sereno del barri en atenció a la disbauxa d'autoritat que feren los dos empleats del ordre gubernatiu y del judicial!

Així s'el hauria quedat satisfeta la vind'cta pública...

Y de manifest los ulls de poll que li surten al principi d'autoritat.

EP

A tal punt arribá lo respecte a la lley dels *congre-gats* de Saragossa, que las autoritats conservadoras tingueren de retirar-se d'aquella plassa de toros mística, per no autorisar ab sa presencia las mil y deu centas animaladas que sortian de las santas beatíficas bocas d'aquells representants de Deu.

Ja ho diu lo ditxo: Feu plers a bisbes...

EP

En Romero Robledo diu que tan sols pot acceptarse com a teoria científica que no més tingan de tornar dos partits monarquichs en lo poder, puig que la pràctica demostra que tenen de ser més de dos.

¡Qué deu entendre per ciencia y qué per pràctica aquest home!

Per ara 'la restauració sols ha practicat dos partits en lo poder, y tots los monarquichs plens no han tingut més teoria científica que menjar del presupost.

Sortirse d'aquestas realitats no es més que acreditar-se de lo que ja li cridaren al teatro Principal d'aquesta ciutat:

—¡Quina barra!

EP

Se diu que Italia reclama sobre las brutallitats del Congrés catòlich contra la monarquia constitucional d'aquell país.

Entre brutos anda el juego.

EP

Las potentissimas nacions d'Europa quin poder militar está propde las estrellas, están de rabia que no hi veuhen de cap all porque als Estats Units han aprobat una lley proteccionista aumentant considerablement los drets de aduanas per entrar en aquell país los principals productos que importava del vell continent:

Aixó no prova més que lo efimeras que son las glorias de la guerra y lo que s'arrelan las conquistas del treball.

Mentres Fransa y Prussia y Austria, Italia, Russia, Inglaterra y Turquia pensan no més que en inventar novas maquinas de destrucció per veure qui vencerá a qui, los Estats Units pensaren en aumentar y perfeccionar sas fonts de producció, y avuy las nacions dels forts exercits se veuhen arrolladas per sa desarmada enemiga, que 'ls pren los mercats d'Europa y tanca 'ls d'America en ruinaosa competencia.

Aixó prova que, en tots terrenos, ja las qüestions econòmicas están molt per demunt de totes las demés, per interessants que semblin a primera vista.

EP

La situació de Portugal continúa grave.

En lo moment d'escriure aquesta ratlla no se sab encara si pot constituirse un govern viable.

Pero no hi ha que ferse ilusions: la república portuguesa no camina tan depressa com molts s'ho imaginan.

Ho impideix la preocupació patriòtica.

A Portugal, com a totes las nacions que tenen colonias, se creu que la integritat de la patria consisteix en la totalitat del territori format per aquelles y per la metrópoli encara que entre una y altre hi hagi lleys diferencies y excepcions.

Inglaterra vol estafar a Portugal sas colonias: ab la monarquia ho trampeja per la via diplomática, y si 's proclamés la república ho faria de per.

Devant d'aquesta eventualitat no hi ha republicans que vulguin carregar ab la responsabilitat de formar govern.

Per aixó está aplassada la república; pero també per aixó no pot sostenirse la monarquia.

Bona situació pera los revolucionaris portugueses.

EP

S'han indultat los capellans de Florio y Elzebeitis de sas condemnes per haver predicat desde 'l cubell del Esperit Sant contra 'l liberalisme.

Amichs de que las idees pugan esser lliurement exposadas per tothom, celebrem aquest indult com abans deplorarem la sentència.

No 'ns precisa més que fer constar que mentres los governs anomenats liberals indultan als absolutistas per la exposició de sos idees faciosas, perseguixen als partits avanats ab tot 'l encarnissament que poden.

¡Quin dia será aquell que lliurará la llibertat per tothom!

EP

L'Esperit Sant del possibilisme, conegut ab lo nom profa de *El Globo*, confessa per inspiració del Pare Etern Castelar, que aquest senyor no ha pensat més en casarse ab la triple viuda que la veu pública feu corre que tractava d'*arrimar la brasa a sa sardina* (adagi castellà).

Jo no sé si 'l canari ex-federal fa aqui lo paper de la guineu, lo de D. Ximpió Majedera no ó quin; lo certus es que la opinió pública felicita a la viuda ter y eleva a la quinta potencia los motius de la negativa d'en Castelar.

EP

Lo Congrés catòlich ha enviat la qüestió social a la comissió de reformas idem que fa tant anys que está nomenada y encara no ha fet res, encomanant de pas lo que ja deyam nosaltres que faria: caritat als richs y paciència als pobres.

Per aquest viatge no 's necessitan... mitras.

EP

En Carlets del As d'Oros ha tornat a parlar de sos drets a la corona de Fransa, dihent que per son amor a la d'Espanya renuncia a la francesa.

Está bé. Ell que renunciá de bon grat a la de Fransa.

Que respecte a la d'Espanya ja li fan renunciar per força 'ls espanyols.

EP

Las festas principals de Saragossa ab motiu de la Mare de Deu del Pilar y del Congrés catòlich, han sigut una corrida de toros ab gran escàndol, una missa de companya y un tiberi que 'l Ajuntament pagá als bitzes *congre-gats*.

(No hi troben a faltar corrodissas de burros?)

Llavors si que s'hauria pogut lliur lo Congrés catòlich.

EP

Lo próxim dissapte, 18 del corrent, a las vuyt del vespre se verificará una important sessió en lo Centro Democràtic d'Olesa de Montserrat, en la que pendrán part los alumnes y mestres de las escolas laicas d'Olesa, Sabadell y Tarrasa.

Lo dia següent tindrà lloch en lo mateix local lo solemne acte de la distribució de premis als deixebles de la escola laica d'Olesa.

Via fora y viva 'l laicismo.

Aixó es lo que convé devant de las etzaguilladas catòlicas del género del últim Congrés de Saragossa.

EP

A Finlàndia, Russia, s'ha posat de modi: una

religió, quals practiques consisteixen en despullir-se per complir homes y donas, associantse fort y lliensar després una cana al aire.
Sempre lo fervor religiós té parentiu ab la luxuria.

Té gracia y oportunitat lo següent retall que prenem de *El Demócrata*, de Villena:
El cura de Val de San Martín ha sido condenado a nueve años de presidio y 25,000 pesetas de multa en la causa que se le sigue por asesinato.
En el congreso de Zaragoza no se han ocupado de este asunto, ni de otros parecidos.

Segons una estadística publicada recientemente, en l'exèrcit espanyol moren lo 10 per 100 de soldats, mentres hi ha nacions en que solament moren lo 3 per 100.

No hi ha cuidador de que a Espanya s'imiti a aqueixas nacions en lo que tenen de bo, en cambi se 'ls parodia en fer maniobras y simulacres.

Los monos imitan grotescament al home, pero no produheixen res útil.
Com nostres governants.

Hem rebut *Lo Clam del Oprimid*, monòlech dedicat a la classe obrera, per E. Hugas Noquera.

Es aquest un interessant treball en lo que s'exposan ab naturalitat y sentiment las queixas del treballador contra la societat, y termina manifestant energicament lo terme revolucionari precursor de la societat de la emancipació y de la justícia.

Se ven a ral.

També hem rebut la *Seconde Causeurie*, per Darnaud. Foix, Fransa, y *Reppublica od Anarchia*, per Sergio de Cosmo. Molletta, Italia.

Tots dos treballs estan dedicats a la propaganda de las ideas anarquistas.

La Resp.: Log.: Puritanos nos remiteix una comunicació que sentim no poder insertar, protestant contra las falsas imputaciones de que ha sigut objecte la masoneria en la Congrés Catòlich de Saragossa.

HUMORADAS

I
Si no hi ha Deu, com diuen mil vegadas los increduls herejes inhumana, jehont pagarán, diheu, los mil pilladas que cometen al mon los capellans!

II
Vurús ab un capellá y dirán molta; ¡quina senal! Servirás a un hom' honrat y dirán: ¡quina bendicida!

III
Darte, Ross, un consell vull per si veus un capellá; si 't diu té, besem la mà, conteste tú a tel insulá; veurá, a mí besim... ben clá.

IV
—¿Qué es lo més negre del mon?
—Poner la culpa!—No, ca.
—Lo carbó!—Aa, que ja 't cremas.
—Donchs te de sé un capellá.

V
Capellans corren per aquí com verdaderos mamarrattos... que no peñan may hiet, sino quan están borrattos.

VI
—A tots los que diuen missa ¡per qué 'ls hi diuen solmas?
—Es porque asostan al poble desde 'l capellá al sant pare.

L. MONCA DIA.

ESPECTACLES

TEATRO NOVELTAT.—Ab molta concurrència inaugurá ses funcions la companyia còmic-dramática dirigida per los Srs. Fontora y Bonaplata. Lo teatro sembla nou, es un verdader teatro de hivern. La obra para lo dia de la inauguració los *Felipe Derbyley*, obra que está de moda y que son molt poch los actors que poden desempenyar lo difícil paper de Sr. Derbyley. Lo desempenyo fou molt igual, porque ningú sobresurtí. Lo actor Sr. Bonaplata no ha estudiat lo paper com deu estudiarlo tot primer

actor que vol fer resaltar qualitats de artista, es a dir, pot ésser molt bon actor continuant en la escena catalana, mes en castellá que no representi may, puig ho fa molt mal, no ha fet l'estudi que 's deu fer, haventlo estudiat d'una manera descaudada. ¿Qué diem de la Sra. Mená: ama' crada com 's troba no pot desempenyar de cap manera lo paper de esposa de Derbyley, desde que comença fins que acaba la obra, s' plora ó sospira, parla ab entonació melo-dramática, sona los brassos y res més. Anava a continuar, mes no vull, ton los demés fan lo que 's sembla, porque han estudiat la obra com a passa temps. La obra en conjunt molt descaudada, y que no repetixin las obras que fa poch hevem vist ponades en escena per bons artists y representades de una manera acabada. Que los actors de Novelata treballin en catalá está molt bé, ja que al posarse a parlar en castellá ho fan mal, exceptuant la Sra. Mená y alguns altres, encara que poch.

La gran es una peça antretinguda, que fa riurer y en la que obtenen molta aplausos los Srs. Fontora y Goula.

En la próxima parlarém de la comedia del Sr. Pito y Soter *Sogra y Nora*.

TEATRO GAYARRU.— Esperém que comenai la nova companyia de saragossa.

TEATRO ELBORADO.— *Doña Inés del alma mía* es una peça llugra, en la que hi prenen part dos personatges. La Sra. Alverá y lo Sr. Sanchez Castilla son molt aplaudits en aquesta obra y en totes quantas hi prenen part, puig se veu que son dos artists; atisá poguessim dirho dels altres.

TEATRO ROMA.— Res de nou. Han estrenat algunas peças que han sigut rebudes ab aplausos. Moltes obras castellanas, en las que 's veu una profudicció per las del género romántich.

TEATRO PRINCIPAL.—Julio Romea y la Gorriç son artists de va 'l, lo primer 's fa aplaudir per sa vis còmica, la Gorriç es estudiosa y trabaja com 's deu treballar. Lo monòlech *La noche antes de un verdader tour de force*, movimiento, cambi de veu, tot está tant estudiat y copiat ab tal cuidado, que 's fa aplaudir. Lo Sr. Larra valdría molt si no fos tant exarier. La Sra. Romero, en quantas obras ha pres part, ha sigut molt aplaudida y ab justícia, puig canta ab sentiment.

LEOPOLDA G.

EPIGRAMATICS

Treccasse de donas, Pau, preferço a totes las, Paó, a las gatas que son públicas, que no pas las gatas moixas, puig las primeras ja sé que qualsevolga las compra, mes las altres, sense vendre, son las que més caras costan.

Un araro molt juheu esaba tant disposat a no lindre may herreu, que fins va meter lo got perque sempre deya ¡meu!

Jo, pobret de mí, estách magre, mossen Bitlla está molt gras, y n' obstant diu mossen Bitlla que 'm tira 'l pecat carnal.

No sé veure semblant cosa, sense jo de cara fatat, a n' ell si que fácil fora, puig li sobra carn per dar.

JOSEPH M. COBOLLOSA.

En tant que 'ls bisbes de faldillas ó de levita, abusent de la llibertat, insultavan a la civillació a Saragossa, la premsa llenava als quatre vents la noticia següent:

En un convent de Nápols, shont per la tonsureria del porter se vegé obligada la autoritat a penetrar per las finestras, s' han trobat setze joves reclusas castigadas, en lo més deplorable estat: mitj nues, famolencas, algunas sense 'l as de la paraula y altres bojas.

Lo convent ha sigut desocupat y l' autoritat judicial instrubeix lo corresponent procés.

Poden los catòlics bramar com vulguin contra 'l liberalisme, atribuhintli las faltas comesas, no per l' esperit liberal, sino per la influencia burgesa, que nosaltres senyalem aquest crim com fruyt del catolicisme, y en aixó no hi ha atenuació possible.

Lo rector d' Avinyonet deu ser de la fusta d' aquell bisbe progressista que enjegaia las donas a rentar los piats.

Perque moltes de las sevas feligresas assistiren a una reunió republicana, lo bon rector puja a la trona y comensa a desbarrar de tal modo, que nostre colega *La Concentració*, de Figueras, s' ha vist precisat a cridarli al ordre. Temps perdut: no hi ha rector capés de respectar la dignitat humana.

Que la religió catòlica, apostòquica y remanga es l' espill menos estelat de la modestia, ningú pot dubtarho.

Y per si algun descregut hereje ó empedernit lliurepensador dubtés encara, ailla ya una mostra, que no es pas un boi, sino algo més que tota una fábrica de bonatondras celestials:

—Lo bisbe de la Habana va ésser invitat a presidir una reunió de mestres, y al trobarse dalt del seu presidencial, va disparar la següent modestíssima allocució:

Yo no busco, si aceptar la presidencia de la nueva Asociación de maestros, hombres que no necesitan, pues los tengo y más elevados; yo sólo quiero honrarlos, ya que se empeñan en que yo descienda de mis alturas para ocuparme de sus asuntos.

Jo no dich res mes si no que, si es cert que la slabana propia envielix, ja li podéu anar al darrera ab lo flaviol sonant a aquest bitze per lo in-ci-vil que resulta.

Un capellá de Tortosa recomana a sos feligresos que no comprin vi en certa taberna, porque 'l taberner es ató.

Y es que 'l missen tortosí piadusament deu pensar: —Si 'l taberner no es cristiá no haurá atajat lo vi, y qui 'l begui 's pot tocá d' herejes ans de mori.

Oído a la caixa. *La Republica Portuguesa*, de Oporto, dona la següent edificent noticia:

«En una de las feligresias de Coimbra hi ha un rector que té vintidós fills naturals ab varias feligresas solteras, casadas y viudas de son remat espiritual.»

¡Recristo! si 'l poble es petit, aviat tothom verá fill de p...are capellá ab aquest boch celestial ab que la Providencia regala a las devotas.

EPIGRAMAS

—Ab la herba tan cerrada ¡no 't fa fastich lo Rafel! Si sembla un ós, Reparada.
—Ay Pepe, a mí no m' agrada cap home, si té poch pel.

Un promés y una promesa, disputanise unas joginas, tingueron fortas reyinas, quedant entre ellas guerra encesa. La mare d' ella volgué unirlos altra vegada, y la nena mitj guanyada així a li respongué:
—Lo qu' ell proposa es injust, vol que jo li vagi a sona.
—Y be, donchs fecho, bojota, que 'l fer las paus dona gust.

—Quin ofici tens, Ramona, deya la Rosa Almirall:
—L' ofici meu, forcar-ell, qu' es cosa que gust me dona.

Ara si qu' estách content de la senyora Dolores, per lo que sovint me fa, la vritat, alguna favors.

ROCH NARPAT.

GEROGLÍFIC

LO
BBBB
OOO: I

II

TRENCA CLOSCAS

AVIOL CORLEU PUDONA
Formar ab aquestas lletres lo nom de un drama catalá.

K. NOVAS DEL K. STELL.

SOLUCIONS

A LAS CABOARIAS DEL NÚMERO PASSEY
ROMAN:—t; pul; perle; TERNAS; llans; ans; a.
GEROGLIFIC:—Com mones carlistas més lliurepensadores.

Th. «La Anarquía» Bando de la Ultramundia, ó Berrones

EN PREPARACIÓ

Almanach de La Tramontana